

Asia: VN/13979/2023

Hallituksen esitys laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta (Suurjänniteverkkohanke)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Paikallisvoima ry kiittää Suurjänniteverkkohankkeen työryhmää hyvästä työstä. Pidämme työryhmän esittämiä lakiehdotuksia valtaosin perusteltuina ja tarpeellisina sähköverkkojen yleisen kehittämisen kannalta. Kommentoimme ensin lyhyesti muutamia työryhmän ehdotuksia ja lopuksi ehdotuksen kylkeen hieman yllättäen liitettyä Fingridin liittymismaksu-uudistusta, jota käsiteltiin työryhmässä vain suppeasti.

Suurjännitteisen verkon kehittämisvastuu

Alueellisen ja paikallisen sj-verkon kehittämisvastuu voi ehdotuksen perusteella jäädä epäselväksi esimerkiksi tilanteissa, joissa suurjännitteisen verkonhaltijan verkkoa sijaitsee toisen verkonhaltijan toiminta-alueella, tai tilanteissa, joissa sj-verkon haltija on syystä tai toisesta kykenemätön investoimaan verkkoonsa. Asiaa ei ole välttämättä mahdollista ratkaista lainsäädännössä, mutta tulisi huolehtia siitä, että Energiaviraston tulkintakäytäntö kehittämisvastuusta ei aseta ketään toimijaa, niin verkonhaltijaa kuin asiakasta, jatkossa kohtuuttomaan tilanteeseen.

Erilliset linjat

Suhteudumme kriittisesti erillisen linjan rakentamisoikeuden laajentamiseen jakeluverkoissa. Erillisten linjojen lisääntyminen lisää jakeluverkkojen asiakkaiden eriarvoista asemaa, jos yhä useampi verkkoalueen käyttäjä irtaantuu jakeluverkosta ja verkon kustannukset jäävät harvempien asiakkaiden kannettavaksi. Samassa yhteydessä esitetty pienimuotoisen sähköntuotannon rajan lasku 1 megavolttilampeeriin on oikean suuntainen, mutta selkeämpää ja jakeluverkon käyttäjien

kannalta tasa-arvoisempaa olisi tehdä rajausta niin, että veloitusverkkoon voisi liittää tuotantoa vain kunkin liittymän pääsulakekoon puitteissa.

Joustavat liittymissopimukset

Pidämme tärkeänä, että joustavan sopimuksen tehnyt asiakas voi luottaa sopimuksen pysyvyyteen. Energiaviraston toimintamalli joustavien liittymissopimusten osalta tulisi siksi määritellä niin, että se olisi paitsi niihin kannustava (ei rajoittava) sekä toimijoiden näkökulmasta luotettava ja ennakoitava myös pitkällä aikavälillä.

Liittyjien sijoittumista ohjaavat maksukomponentit (FG ehdotus)

Lausuntopyynnössä on pyydetty lausumaan myös Fingridin ehdotuksesta alueellisten sijoittumissignaalien (24 c §) hyödyntämisestä tuotannon ja kulutuksen liittämässä kantaverkkoon ja suurjännitteiseen jakeluverkkoon. Kannatamme yleisesti liittymismaksujen kohdentumista aiheuttamisperusteisesti sekä periaatetta vähentää uusien liittymien verkonvahvistuskustannusten kohdistamista verkossa jo oleville sähkökäyttäjille.

Nähdäksemme liittymän tehomaksuja koskeva ehdotus vaatii kuitenkin vielä perusteellisempaa pohdintaa. Ehdotuksen vaikutusten arviointi jää erityisesti suurjännitteiseen verkkoon liittyvien hankkeiden ja jakeluverkkoyhtiöiden osalta pinnalliseksi. Kyse olisi varsin merkittävästä periaatteellisesta muutoksesta verkko- ja liittymismaksuperiaatteisiin, joilla kantaverkon maksukomponentteja voitaisiin siirtää kolmansille osapuolille, jotka eivät ole sopimussuhteessa kantaverkkoon. Nähdäksemme vaikutuksia maksujen siirrosta eri osapuolille tulisi arvioida kattavammin ennen uudistuksen eteenpäin viemistä.

Liittymän tehomaksu toisi uuden muuttuvan tekijän jo ennestään hyvin herkkään investointiympäristöön. Yksi osa-alue, jota esityksen vaikutusten arviointi esimerkiksi ei huomionnut, ovat hybridoimalliset. Liittymän tehomaksu voisi olla niille epäoikeudenmukainen, koska tehontarve ja tarve siirtää energiaa ei välttämättä uuden liittymän myötä kasva. Tuuli- ja aurinkotuotanto täydentävät toisiaan niin, että tuotanto voi olla saman sähköaseman takana eikä uutta kapasiteettia tarvita. Akkuvastointi voi tasoittaa siirtotarpeita, sillä niitä ladattaessa ei tuulivoimatuotantoa ole tarve siirtää eteenpäin.

Esitetyn vaikutusarvioinnin perusteella muutoksen merkittävin ohjaava vaikutus kohdistuisi akku- ja aurinkovoimahankkeisiin. Näiden sijoittumisella ei kuitenkaan ole kovin merkittävää vaikutusta verkon siirtotarpeisiin. Ohjausvaikutuksen vahvistamiseksi liittymismaksun tehokomponentti olisikin todennäköisesti asettava merkittävästi esitettyä kalliimmaksi, mikä toisi yhä suurempaa

epävarmuutta uusille puhtaan siirtymän investoinneille, kun eri alueiden liittymismaksut oletettavasti eriytyisivät yhä enemmän tulevaisuudessa.

Kantaverkkoyhtiön muille verkkotoimijoille vyöryttämän liittymismaksun vaikutuksia siihen, missä määrin se ohjaisi liittymään suoraan kantaverkkoon, kun liittyjä pyrkisi välttämään suurjänniteverkon kapasiteettivarausmaksun, tulisi arvioida tarkemmin. Suurjänniteverkkohankkeen edistämä periaate nopeampaan liityntään voisi vaarantua, jos liittyjä jäisi odottamaan edullisempaa kantaverkkoliittymää. Tulisikin tarkastella perusteellisemmin eri tapoja toteuttaa tahomaksun ”läpilaskutus”, sisältäen näiden vaikutukset myös jakeluverkkojen tulonmuodotukseen.

Hurme Toivo
Paikallisvoima ry